

Vriendelijke reus

Het Erasmus MC is een medische stad, waar dagelijks tienduizenden bezoekers, medewerkers en patiënten rondlopen. EGM architecten maakte van het enorme complex een prettige, overzichtelijke omgeving waar niemand zich verloren hoeft te voelen.

Het Erasmus MC in Rotterdam combineert zorg, onderzoek en opleiding op één locatie. Als je kijkt naar de schaal van het gebouw en de functies die het herbergt, kun je gerust spreken van een kleine stad. EGM slaagde erin het complexe programma in het gebouw te huisvesten en de menselijke maat hierin te behouden.

Het Erasmus MC loopt voorop in het toepassen van de principes van een 'Healing Environment'. Erik Pijnacker, interieurarchitect bij EGM, zegt hierover: "Door zorggebouwen in te richten volgens Evidence Based Design kun je het welbevinden van zowel patiënten, bezoekers als medewerkers verbeteren en het stressniveau verminderen." Er is

wetenschappelijk bewijs dat zicht op natuur en groen rustgevend werkt en zo het genezingsproces bevordert. Ook het kunnen beïnvloeden van de eigen omgeving vermindert aantoonbaar stress bij de patiënten. Een ziekenhuisbezoek is nooit leuk; in een onbekende omgeving wachten tot je geholpen wordt, kan een gevoel van onmacht teweegbrengen. Het

Erasmus MC en EGM interieur hebben bij het ontwerp het welzijn en herstel van de patiënt centraal gesteld: wat heeft die nodig om zich prettig te voelen? In een ziekenhuis vertrouwt je op de kunde van de specialist, terwijl tegelijkertijd een onzekere periode aanbreekt waarin juist eigen regie en controle over bijvoorbeeld bezoek, eten en kamertemperatuur bijdraagt aan een optimale Healing Environment. Daarnaast zijn voor patiënt en bezoeker helderheid en herkenning belangrijk, zeker in dit enorme nieuwe complex met 207.000 m² aan vloeroppervlak (het totale Erasmus MC omvat circa 450.000 m²).

Oriënteren

Om de menselijke maat te realiseren, hanteerde EGM verschillende schaalniveaus. Pijnacker: "We hebben gewerkt van groots en stoer bij de ontvangst naar kleinschaligheid en comfort op de afdelingen." Het gebouw is in behapbare stukken opgedeeld, met voor

FOTO LINKS

De binnenstraat ritst de gebouwdelen logisch aan elkaar

FOTO BOVEN

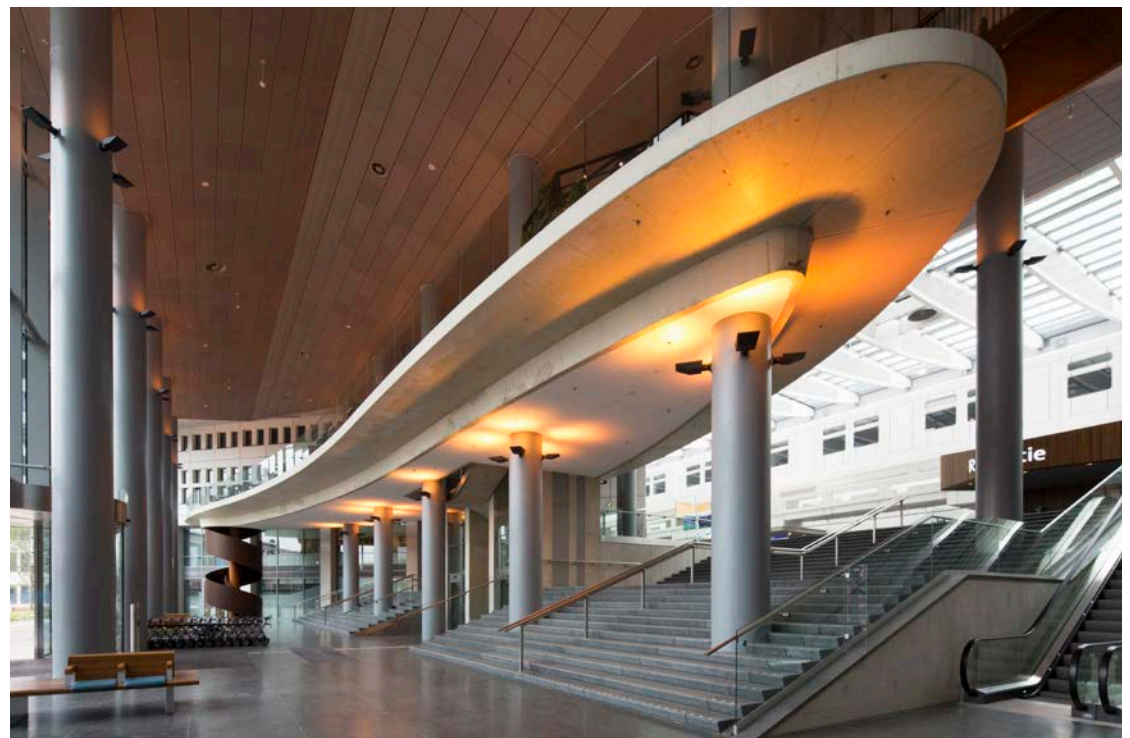
Bovenaanzicht met de daktuinen ontworpen door Juurlink + Geluk, linksonder de hoofdentree.

FOTO ONDER

De hoofdentree met bovenin horeca, en brede trappen naar de receptie in de binnenstraat.

(Foto: Matthijs Borghgraef)

iedere patiëntengroep een eigen entree. Je kunt je gemakkelijk oriënteren in het Erasmus MC door de duidelijke bewegwijzering, ankerpunten en de herkenbare toegangspoorten naar de liften. De centrale binnenstraat bestaat uit delen met echte straatnamen, net als de atria. De overzichtelijke bewegwijzering is ontworpen door Bureau Mijksenaar, expert in het leesbaar maken van complexe omgevingen zoals vliegvelden en stations. Entrees en plaatsen waar mensen zich moeten melden, zijn

Opdrachtgever en gebruiker **Erasmus MC**
Ontwerp **EGM architecten, EGM interieur**
Landschapsarchitect **Juurlink + Geluk**
Maatwerk interieurbouw **Technoplanning interieurbouwers, Punt interieurbouw**
Bewegwijzering **Mijksenaar**
Rooming-in-meubel **EGM interieur**
Los meubilair **Ahrend, Binnenbuiten**
Vloeren **Bolidt (gietvloer), Nora (rubbervloer), Eterno (terazzovloer)**
Systeemwanden **Lindner**
Plafond **Ecophon, Den 2, Lindner, Shiluvit**
Houten geveldelen en kozijnen **Timmerfabriek Gebr. Bos**
Armaturen **Bega, Erco, Philips, Vista, Zumtobel**
Gordijnen **Maasdam (patiëntenkamers), Sepago (disposables)**
Healing Art **Groeneveld Sing Systems, fotograaf Ron ter Burg**
Sky en Wall ceilings **Cablon Medical**
Adviseur constructie **Aronsohn raadgevende ingenieurs**
Adviseur installaties **Royal Haskoning DHV**
Adviseur bouwfysica **Peutz**
Adviseur programmering **ptg advies**
Adviseur brandveiligheid **EGM adviseurs**
Adviseur licht **Atelier LEK**
Installateur **Installatiecombinatie Nieuwbouw Erasmus MC (ULC Installatiegroep en BAM Bouw & Techniek)**
Aannemer **Bouwcombinatie Nieuwbouw Erasmus MC (BAM Utiliteitsbouw en Ballast Nedam)**
BVO **207.000 m²**

FOTO BOVEN

Dankzij hun sculpturale vorm zijn de receptiebalies opvallende elementen in de ruimte, direct herkenbaar voor bezoekers.

(Foto: Ossip van Duivenbode)

FOTO ONDER

De hoofdverkeersader van het Erasmus MC is ruim 300 meter lang en bestaat uit Passage, Arcade en het hier afgebeelde Plein Sophia.

(Foto: Ossip van Duivenbode)

duidelijk gemarkeerd en er is altijd een medewerker of vrijwilliger aanwezig die een helpende hand kan geven. Daarnaast vormen pleinen, atria en opvallende balies belangrijke oriëntatiepunten. “Het gebouw heeft een overzichtelijk karakter. We hebben eigenlijk een soort

ministad met straatjes, steegjes, pleinen en tuinen ontworpen. Dankzij entrees aan alle zijden is de lengte van een looproute minimaal gehouden”, vervolgt Pijnacker. De verschillende zorgafdelingen zijn verticaal georganiseerd: op de begane grond zit het logistieke centrum

en de Hoofdingang. De poliklinieken liggen bij de ontvangst, zodat je voor een relatief kort bezoek niet het hele gebouw door hoeft. Het principe is dat het rustiger wordt naarmate je hoger in het gebouw komt. Bij de dagbehandeling ben je wat langer in het gebouw, die zit dus op een rustige plek. De verpleegafdelingen, waar patiënten het langst verblijven, liggen op de hoogste verdiepingen met de meeste rust en vrij uitzicht. Binnen het complex zorgen grote atria voor contact met buiten en groen. Vanaf de hogere bouwdelen kijk je uit op de daktuinen van in totaal 6.000 m², die voor de helft ook toegankelijk zijn met een patiëntenbed.

Centrale binnenstraat

De hoofdverkeersader van het Erasmus MC is ruim 300 meter lang en bestaat uit Plein Sophia, Passage en Arcade. Door de royale breedte en ruime daglichttoetreding via het glazen dak en de glazen gevels lijkt deze as op een echte straat. Pijnacker: "We hebben de straat ingericht als een ramblas, met een verkeersstrook, zitelementen, intieme

plekken en ruimte voor verkooppunten." De binnenstraat ritst de gebouwdelen logisch aan elkaar, verbindt de oud- en nieuwbouw en is de overgangszone tussen stad en ziekenhuis, een plek voor ontmoeten en verpozen, zien en gezien worden. EGM zorgde met het wachtmeubilair, grote houten receptiebalies, verkooppunten en gezamenlijk met het Erasmus gekozen plekken

voor beeldende kunst voor duidelijke ankerpunten en verfijning in deze druk bevolkte ruimte waar patiënten, bezoekers, medewerkers en studenten door elkaar lopen. Dankzij hun sculpturale vorm zijn de receptiebalies opvallende elementen in de ruimte, direct herkenbaar voor bezoekers. Het semi-vaste meubilair is ontworpen als een modulair systeem van zit- en tafelelementen, opgesteld in een vloerpatroon van 1,2 x 2,4 m. Pijnacker: "Het meubilair sluit in zijn rechthoekige vorm aan op het gebouw, maar kreeg afgeronde hoeken. De vaste atria-inrichting, semi-vaste en losse zitmogelijkheden en recepties vormen dankzij de eenheid in materiaal, vorm en kleur een gesamt-kunstwerk." Monumentale kunst past goed binnen dit royale, lichte gebouw. Op een laag podium in de Passage staat het zeven meter hoge beeld 'Duna' van Jaume Plensa. In een grote nis vallen levensgrote beelden van zittende mensen op. De Duitse beeldhouwer Stephan Balkenhol maakte ze uit het hout van

FOTO BOVEN
Grote atria zorgen voor contact met buiten en groen, een belangrijk onderdeel van de Healing Environment.

FOTO ONDER
Op een laag podium in de Passage staat het zeven meter hoge beeld 'Duna' van Jaume Plensa.

FOTO BOVEN

Om licht en groen binnen de afdeling Radiotherapie te brengen, is vanuit het atrium een verdiepte patio met beplanting ontworpen.

FOTO ONDER

De behandelkamers bij Radiotherapie zijn voorzien van rustgevende landschapsprints. Deze 'Healing Images' kom je in het hele gebouw tegen.

de Coolsingelplataan. De boom was bij de bouw van het Dijkzigt Ziekenhuis al verhuisd, maar moest uiteindelijk in 2005 wijken voor de nieuwbouw van het Erasmus MC. Nu keert hij terug in dit kunstwerk.

Landschappen

Een mooi voorbeeld van de manier waarop EGM de uitgangspunten van het Healing Environment-concept toegepast heeft, is de afdeling Radiotherapie. Deze ligt vanwege de bestralingsbunkers onder het maaiveld en is qua structuur het minst flexibel. Pijnacker: "Om toch licht en groen binnen deze afdeling te brengen, hebben we vanuit het atrium een verdiepte patio met beplanting ontworpen." De wachruimten kregen, net als in het gehele ziekenhuis, afwijkend gekleurde vloervakken en diverse zitmogelijkheden. Het gebruik van zachte materialen en bekleding in neutrale

kleuren met een enkel accent zorgt voor een behaaglijke uitstraling. De balies waar patiënten zich kunnen melden en informatie kunnen vragen, vallen direct op. Pijnacker: "Om de herkenbaarheid voor patiënten te bevorderen, hebben we voor alle balies in het ziekenhuis dezelfde kleurstelling gebruikt." De

patiënten bij Radiotherapie, die hier gedurende hun bestralingsperiode vaak komen, worden voor zover mogelijk steeds in dezelfde kamer bestraald. Deze kamers zijn voorzien van wanden in warme kleuren en van landschapsprints, ofwel Healing Images. Deze kom je overal in het gebouw tegen. Fotograaf

Ron ter Burg heeft een jaar lang foto's gemaakt van Nederlandse landschappen, zodat alle seizoenen in het ziekenhuis terugkeren. De foto's zijn rustgevend en bieden afleiding tijdens het wachten. In de wachtruimte van de palliatieve zorg brengen SkyCeilings en SkyWalls een stukje blauwe lucht binnen. Ook op de Spoedeisende Hulp (SEH) heeft de Healing Environment een positieve uitwerking op patiënten en begeleiders.

De SEH is al in 2014 in gebruik genomen, en huisvest ook een huisartsen- en tandartsenspoedpost. Ook hier vind je in de wachtruimte een variatie aan zitmogelijkheden aansluitend op het stressniveau van de bezoeker, toepassing van rustgevende kleuren, zachte materialen en een SkyCeiling. Deze vriendelijke uitstraling heeft mede gezorgd voor een daling van het stressniveau en daarmee van het aantal incidenten.

Daktuinen

Een belangrijk onderdeel van de Healing Environment vormen de prachtige bedtoegankelijke daktuinen naar ontwerp van Juurlink + Geluk. Deze daktuinen op de achtste verdieping zijn met een oppervlak van bijna 3.000 m² en maar liefst 38 fruitbomen onderdeel van de in totaal 6.000 m² aan daktuin van het Erasmus MC en daarmee de grootste van Nederland op deze hoogte. De tuinen hebben al de Dakheld Award en de Rooftop Award gewonnen. Groen en verwijzingen naar groen zijn door het hele gebouw te vinden. Zo kregen de liftkernen een reliëf van bamboe door een structuurmat in het beton mee te storten. Op de verpleegafdelingen in de hoogbouw kom je bij binnenkomst eerst bij een lounge met familiekamer. De vriendelijke uitstraling van de kliniek wordt versterkt door de bijzondere houten gevel, waarin de patiënt zelf een raam kan openzetten. Pijnacker: "Een houten gevel kom je bijna nooit tegen in ziekenhuizen. Voor beperking van de wind-, geluids- en vuilbelasting hebben we hier een glazen voorzet-

FOTO BOVEN
In de wachtruimte van de Spoedeisende Hulp zorgt de Healing Environment voor een daling van het stressniveau en daarmee van het aantal incidenten.

FOTO ONDER
Om de herkenbaarheid voor patiënten te bevorderen, is voor alle balies in het ziekenhuis dezelfde kleurstelling gebruikt.

gevel toegepast. Ook in het interieur komt hout terug. Dat geeft warmte". De eenpersoonspatiëntenkamers zijn uitgerust met eigen sanitair, tv, tillift en een rooming-in-meubel. EGM interieur heeft dit specifiek voor het Erasmus MC ontworpen en in co-creatie met Ahrend gerealiseerd. Pijnacker: "De mogelijkheid om dierbaren de hele dag om je heen te hebben, werkt rustgevend voor de patiënt en maakt daarmee ook onderdeel uit van de Healing Environment."

Genezingsproces

Het hebben van eigen regie en het kunnen beïnvloeden van je omgeving vermindert stress bij de patiënten. Daarom kunnen zij met een tabletcomputer zelf verlichting en zonwering bedienen en een maaltijd bestellen. Het ontwerp voor de gordijnen is gebaseerd op een patroon uit het oude beddenhuis. Voor de patiëntenkamers is gezocht naar een serene en huiselijke uitstraling, niet te klinisch maar ook niet te uitgesproken. Ditzelfde uitgangspunt is gehanteerd

in de algehele materialisatie van het ziekenhuis, dat een basis van wit en grijs kreeg, aangevuld met natuurlijke warme tinten en ingetogen materialen. Het is een robuust gebouw geworden, passend bij de Rotterdamse mentaliteit van niet lullen maar poetsen. Pijnacker: "De vormtaal is overwegend rechthoekig. Op plekken waar de patiënt contact maakt, wordt het zachter en is gebruik gemaakt van materialen met een hoge tactiliteit,

zoals hout, bamboe en cortenstaal. Het Erasmus MC is een dankbare opdrachtgever met een hoog ambitieniveau, waarmee we al vanaf de eerste gesprekken aan tafel mocht zitten. Hierdoor hebben we samen het best mogelijke resultaat bereikt voor een aangename werkomgeving en een prettige en spoedige genezing van de patiënt."

www.egm.nl

FOTO BOVEN

De patiëntenkamers hebben een speciaal ontwikkeld rooming-in-meubel.

ONDER

Plattegrond level 1.

